

ACTA HISTORICA HUNGARICA TURICIENSIA **XXIV. évfolyam 2. szám**

Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata
2009/A.

A ZÜRICHI MAGYAR TÖRTÉNELMI EGYESÜLET 59. SZ. KIADVÁNYA

Zürich, Budapest, Adelaide, Athén, Bangkok, Beijing, Beregszász, Boulogne
Sur Mer, Brno, Carrigmore, Csikszereda, Felsőőr, Heidelberg, Helsingborg,
Honolulu, Koppenhága, Lendva, London, Pozsony, Szabadka, Vancouver

Szerkeszti a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Tudományos Tanácsa

BASA György középiskolai latin és történelem tanár, basagyorgy@freemail.hu

BÉRCZI Szaniszló C. Sc., csillagász, fizikus, a földtudomány kandidátusa,
bercziszani@ludens.elte.hu

CSÁMPAI Ottó C. Sc., etnopszichológus, habilitált egyetemi docens,
csottoster@gmail.com

CSIHÁK György dr. u., közgazdász, történész, ZMTE elnök, zmte@freemail.hu

DARAI Lajos C. Sc., filozófia történész, főiskolai tanár, (Főszerkesztő)
zmtehu@gmail.com

FRISNYÁK Sándor D. Sc., természettudományi doktor, kokai@zeus.nyf.hu

HARAI Dénes C. Sc., katona-pedagógus, egyetemi tanár, intézeti igazgató,
harai.denes@zmne.hu

JENEI Erzsébet történész, középiskolai tanár, jenei.erszebet@yahoo.com

J. ÚJVÁRY Zsuzsanna Ph. D. történész, egyetemi docens, zsujvary@gmail.com

KÖLTŐ László dr., régész, vegyészmérnök, megyei múzeumigazgató,
kolto@smmi.hu

NAGY Kálmán hadtörténész, nyugalmazott huszárezredes, csilla0518@deltaped.hu

SLAVIĆ Magdolna Mr. Sc. Ph., slavicm@freemail.hu

SZABÓ István Mihály D. Sc., mikro-, illetve környezet biológus, az MTA rendes tagja, ny. tanszékvezető egyetemi tanár, szabo.istvan18@chello.hu

SZABÓ A. Ferenc C. Sc., politológus, egyetemi tanár, szabo.a.ferenc@zmne.hu

SZEDERKÉNYI Tibor D. Sc., a földtudomány doktora, egyetemi tanár,
szedertib@vnet.hu

VIDA János az Igazgatóbizottság elnökhelyettese, Bolyai Farkas Alapítvány,
vjanos@bolyai-zenta.edu.rs

VIZI László Tamás Ph. D. történész, tanszékvezető főiskolai tanár,
vizilt@externet.hu

vitéz RIHMER Aurél könyvtáros, történész, granasztói@yahoo.com

ZACHAR József D. Sc., történész, egyetemi tanár, jzachar@yahoo.com

E SZÁMUNK TARTALMA

MAGYAR ŐSTÖRTÉNET ÉS EMBERTAN

Henkey Gyula: Új embertani adatok a magyarság őstörténetéhez.

Mátyus Gyula beszélgetése Dr. Henkey Gyula antropológussal

MAGYAR KÖZÉPKOR

Bátonyi Pál: A magyarok letelepedése a Kárpát-medencében.

Cser Ferenc—Darai Lajos: Valós eredet: a Kárpát-medence.

Darai Lajos: Kitagadott Árpád-örökség?

MAGYAR NYELV

Csihák György: Beszéljünk magyarul! II.

Cser Ferenc—Darai Lajos: A nemzeti önismeret csapdái: közbevetés a nyelvtudományról.

MAGYAR OKTATÁS, NEVELÉS

Csihák György: „Tani-tani”. Magyar ember nevelése. (Tézisek.)

EURÓPAI JÖVŐNK

Csihák György: Övezetek Európája — kisállamok jövője.

MAGYAR ŐSTÖRTÉNET ÉS EMBERTAN

Henkey Gyula:

Új embertani adatok a magyarság őstörténetéhez

A 20. század második felében a Kínában lévő Sánszi-ban 6000 katona agyagszobrát tárták fel a Kr. előtti 3. századból. A kínai kutatók által készített összefoglaló német fordítása első kiadásban 1999 áprilisában jelent meg.¹

A csoportképeken kívül e kiadványban nagyobb méretben 69 agyagkatona képe jelent meg, akik tipológiai elemzése az alábbi:

<i>turanid nagy-magyar-alföldi változat</i>	34,8 %
<i>turanid észak-kazahsztáni változat, amely utóbbi a nagy-magyar-alföldi extrém variánsa</i>	34,8 %
<i>turanid középtípus fele része</i>	6,5 %
<i>turano-pamíri</i>	4,3 %
<i>a turanid típus nagyobb része europoid, kisebb arányban mongoloid formái együtt</i>	80,4 %
<i>turanid erősebben mongoloid jellegű változata</i>	11,6 %
<i>turanid középtípus fele része</i>	6,5 %
<i>turanid típus nagyobb részt mongolid formái együtt</i>	18,1 %
<i>mongoloid (nagy részt mongolid)</i>	1,4 %

A tipológiai elemzés eredménye meglepő, mert a kínaiakra túlnyomóan a mongolid típusok a jellemzők. Ami összefüggésben lehet azzal, hogy a lovas

¹ A német nyelvű kiadvány részletei az alábbiak: Chefredakteure: Wu Xiacong und Guo Youmin; Text: Wu Xiacong; Fotos: Guo Youmin; Leitender Redakteur: Wu Jinqun; Layouter: Wu Yue; Redakteur für technische Fragen: Liu Jinglin; Übersetzung: Yang Yiren, Zhou Kejun und Qi Bingi. Deutsche Bearbeitung: Renate Zantis; Herausgeber: Turismusverlag Chinas; ISBN 7-5032-0980-1/G.368; Alle Rechte bei: Gesellschaft für Internationale Werbung und Touristikpublikationen Huatian 000006000; Erste Ausgabe: April 1999.

műveltségű népek, közülük is legnagyobb mértékben a hunok egyes csoportjai átálltak a kínaiak oldalára². E katonák a kínaiak segédnépeivé váltak. Meglepő, hogy a Sanszi agyagkatonák tipológiai megoszlása feltűnően közel áll a kazahokhoz, a hun eredetű ujugurokhoz, a bulgáriai tatárokhoz és egyes őslakos eredetű magyar népességhez.

Feltűnő a Sanszi agyagkatonáknál a turanid típus nagy-magyar-alföldi változatának jelentős előfordulása.³ Az embertani adatok alapján bizonyítva látszik, hogy a magyaroknál a leggyakoribb a nagy-magyar-alföldi változat és annak extrém variánsa az észak-kazahsztáni forma, az időszámításunk előtti 3. századig vezethető vissza.

Valószínűnek látszik a magyarság jelentős részének hun eredete is. Az egyik legjellegzetesebb utóbbi változathoz tartozó agyagkatona képét Csihák György (2000) közölte, melyet ezen cikk keretében is bemutatunk. Fontos további adat, hogy a mai falusi és mezővárosi magyaroknál gyakori ez a bajusz forma, amelyhez hasonló az *Őseink nyomában*⁴ című könyv fedőlapján jelent meg, valamint a *Kapu* füzetek 7. (Henkey Gyula 1998.b) fedőlapján is.

Főbb irodalom

- Henkey Gyula: *Őseink nyomában*. Magyarság és Európa Kiadó, Budapest, 1993.
- Henkey Gyula: *A magyarság és más Kárpát-medencei népek etnikai embertani vizsgálata*. Magyar Őstörténeti Kutató és Kiadó Kft., Budapest, 2002.
- Csihák György: *Dunhuang barlang képei és a Szenszi agyagkatonák néma üzenete*. Zürichi Magyar Történelmi Egyesület, Zürich-Budapest, 2000.
- Henkey Gyula–Horváth I.: „Új adatok a Kínában élő kazakok etnikai embertanához.” *Kapu* 2001/1. pp. 17-21.
- Henkey Gyula–Horváth I.: „Adatok az ujugurok etnikai embertanához.” *Kapu* 2002/ 3. pp. 30-33.
- Henkey Gyula: „Újabb adatok a turanid típus észak-kazahsztáni és nagy-magyar-alföldi változatról.” *Kapu* 2005/2-3. pp. 87-99.
- Szmagululi, O.–Beketajkizi, K.–Orazakkizi, A.: *Altaji kazaktari*. Asztana, 2003.

² Csihák (2000).

³ Henkey (2002).

⁴ Henkey (1993).

Rózsa Sándor (archív kép)